वीर्य्यवन्तोऽवलिप्तास्ते नानारूपधरा महीं । इमां सागरपर्य्यन्तां परीयुररिमर्द्दनाः ।
ब्राह्मणान् क्षत्रियान्वैश्यान् शूद्रांश्चैवाप्यपीडयन् । अन्यानि चैव सत्त्वानि पीडयामासुरोजसा ।
त्रासयन्तोऽभिनिघ्नन्तः सर्व्वभूतगणांश्च ते । विचेरुः सर्व्वशो राजन्महीं शतसहस्रशः ।
आश्रमस्थान्महर्षींश्च धर्षयन्तस्ततस्ततः । अब्रह्मण्या वीर्य्यमदा मत्ता मदबलेन च । २४९०
एव वीर्य्यबलोत्सिक्तै र्भूरियत्नैर्महासुरैः । पीड्यमाना मही राजन्ब्रह्माणमुपचक्रमे ।
नह्यमी भूतसङ्घाघाः पन्नगाः सनगां महीं । तदा धारयितुं शेकुः संक्रान्तां दानवैर्बलात् ।
ततो मही महीपाल भारार्त्ता भयपीडिता । जगाम शरणं देवं सर्व्वभूतपितामहं ।
सा संवृतं महाभागैर्देवद्विजमहर्षिभिः । ददर्श देवं ब्रह्माणं लोककर्त्तारमव्ययं ।
गन्धर्व्वैरप्सरोभिश्च देवकर्म्मसु निष्ठितैः । विद्यमानं मुदोपेतैर्ववन्दे चैनमेत्य सा । २४९५
अथ विज्ञापयामास भूमिस्तं शरणार्थिनी । सन्निधौ लोकपालानां सर्व्वेषामेव भारत ।
तत्प्रधानात्मनस्तस्य भूमेः कृत्यं स्वयम्भुवः । पूर्व्वमेवाभवद्राजन् विदितं परमेष्ठिनः ।
स्रष्टा हि जगतः कस्मान्न संबुध्येत भारत । ससुरासुरलोकानामशेषेण मनोगतं ।
तामुवाच महाराज भूमिंभूमिपतिः प्रभुः । प्रभवः सर्व्वभूतानामीशः शम्भुः प्रजापतिः ।
॥ ब्रह्मोवाच ॥ यदर्थमसि संप्राप्ता मत्सकाशं वसुन्धरे । तदर्थं सन्नियोक्ष्यामि सर्व्वानेव दिवौकसः । २५००
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ इत्युक्त्वा स महीं देवो ब्रह्मा राजन् विसृज्य च । आदिदेश तदा सर्व्वान् विबुधान् भूतकृत्स्वयं ।
अस्या भूमे र्निरसितुं भारं भागैः पृथक्पृथक् । अस्यामेव प्रसूयध्वं विरोधायेति चाब्रवीत् ।
तथैव च समानीय गन्धर्व्वाप्सरसां गणान् । उवाच भगवान्सर्व्वानिदं वचनमर्थवत् ।
॥ ब्रह्मोवाच ॥ स्वैस्वैरंशैः प्रसूयध्वं यथेष्टं मानुषेषु च । अथ शक्रादयः सर्व्वे श्रुत्वा सुरगुरोर्व्वचः । तथ्यमर्थ्यञ्च पथ्यञ्च तस्य ते जगृहुस्तदा ।
अथ ते सर्व्वशोंऽशैः स्वैर्गन्तुं भूमिं कृतक्षणाः । नारायणममित्रघ्नं वैकुण्ठमुपचक्रमुः । २५०५
यः स चक्रगदापाणिः पीतवासाः शितिप्रभः । पद्मनाभः सुरारिघ्नः पृथुवक्षाश्चितेक्षणः ।
प्रजापतिपतिर्द्देवः सुरनाथो महाबलः । श्रीवत्साङ्को हृषीकेशः सर्व्वदैवतपूजितः ।
तं भुवः शोधनायेन्द्र उवाच पुरुषोत्तमं । अंशेनावतरेत्येवं तथेत्याह च तं हरिः ।
इत्यादिपर्व्व ण्यादिवंशावतारणांशावतरणे चतुःषष्टोऽध्यायः ॥ ६४ ॥

॥ अथ सम्भवपर्व्व ३ ॥

॥ वैशम्पायन उवाच ॥ अथ नारायणेनेन्द्रश्चकार सह संविदं । अवतर्त्तुं महीं स्वर्गादंशतः सहितः सुरैः ।
आदिश्य च स्वयं शक्रः सर्व्वानेव दिवौकसः । निर्जगाम पुनस्तस्मात्तयान्नारायणस्य ह । २५१०
तेऽमरारिविनाशाय सर्व्वलोकहिताय च । अवतेरुः क्रमेणैव महीं स्वर्गाद्दिवौकसः ।
ततो ब्रह्मर्षिवंशेषु पार्थिवर्षिकुलेषु च । जज्ञिरे राजशार्दूल यथाकामं दिवौकसः ।